

Tablice chemiczne

do wykorzystania przy rozwiązywaniu I i II arkusza

**Stale dysocjacji wybranych kwasów
w roztworach wodnych**

Kwas	Stala dysocjacji K_a lub K_{a1}	pKa ($-\log K_a$)
HF	$6,3 \cdot 10^{-4}$	3,2
HCl	$1 \cdot 10^7$	-7
HBr	$3 \cdot 10^9$	-9,5
HI	$1 \cdot 10^{10}$	-10
H ₂ S	$1,02 \cdot 10^{-7}$	7,0
H ₂ Se	$1,09 \cdot 10^{-4}$	3,7
H ₂ Te	$2,5 \cdot 10^{-3}$	2,6
H ₂ CO ₃	$4,5 \cdot 10^{-7}$	6,35
HClO	$5,8 \cdot 10^{-8}$	7,3
HClO ₂	$1 \cdot 10^{-2}$	2,0
HClO ₃	10	-1
HNO ₂	$2 \cdot 10^{-4}$	3,3
HNO ₃	25	-1,4
H ₂ SO ₃	$1,54 \cdot 10^{-2}$	1,81
H ₃ BO ₃	$5,8 \cdot 10^{-10}$	9,24
H ₃ AsO ₃	$6 \cdot 10^{-10}$	9,2
H ₃ AsO ₄	$5,62 \cdot 10^{-3}$	2,25
H ₃ PO ₄	$7,52 \cdot 10^{-3}$	2,12
H ₄ SiO ₄	$2,2 \cdot 10^{-10}$	9,7
HCOOH	$1,8 \cdot 10^{-4}$	3,74
CH ₃ COOH	$1,8 \cdot 10^{-5}$	4,76
Kwas szczawiowy	$5,9 \cdot 10^{-2}$	1,23

**Stale dysocjacji wybranych zasad w
roztworach wodnych**

Zasada	K_b	pK _b ($-\log K_b$)
NH ₃	$1,74 \cdot 10^{-5}$	4,76
Metyloamina	$5,0 \cdot 10^{-4}$	3,3
Dimetyloamina	$7,4 \cdot 10^{-4}$	3,1
Trimetyloamina	$7,4 \cdot 10^{-5}$	4,1

Szereg elektrochemiczny metali

Elektroda	E ⁰ [V]	Elektroda	E ⁰ [V]
Li/ Li ⁺	-3,02	Ni/ Ni ²⁺	-0,23
Ca/ Ca ²⁺	-2,84	Sn/ Sn ²⁺	-0,14
Mg/ Mg ²⁺	-2,38	Pb/ Pb ²⁺	-0,13
Al/ Al ³⁺	-1,66	Fe/ Fe ³⁺	-0,04
Mn/ Mn ²⁺	-1,05	H ₂ / 2H ⁺	0,00
Zn/ Zn ²⁺	-0,76	Bi/ Bi ³⁺	+0,23
Cr/ Cr ³⁺	-0,74	Cu/ Cu ²⁺	+0,34
Fe/ Fe ²⁺	-0,44	Ag/ Ag ⁺	+0,80
Cd/ Cd ²⁺	-0,40	Hg/ Hg ²⁺	+0,85
Co/ Co ²⁺	-0,27	Au/ Au ⁺	+1,70

Rozpuszczalność soli i wodorotlenków w wodzie

	Cl ⁻	Br ⁻	I ⁻	NO ₃ ⁻	CH ₃ COO ⁻	S ²⁻	SO ₃ ²⁻	SO ₄ ²⁻	CO ₃ ²⁻	SiO ₃ ²⁻	CrO ₄ ²⁻	PO ₄ ³⁻	OH ⁻
Li ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	N	R
Na ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
K ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
NH ₄ ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	–	R	R	R
Cu ²⁺	R	R	–	R	R	N	N	R	–	–	N	N	N
Ag ⁺	N	N	N	R	R	N	N	T	N	–	N	N	–
Mg ²⁺	R	R	R	R	R	–	N	R	N	N	R	N	N
Ca ²⁺	R	R	R	R	R	R	N	T	N	N	T	N	T
Sr ²⁺	R	R	R	R	R	R	N	N	N	N	T	N	T
Ba ²⁺	R	R	R	R	R	R	N	N	N	N	N	N	R
Zn ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	N	N	N
Al ³⁺	R	R	R	R	R	–	–	R	–	N	–	N	N
Sn ²⁺	R	R	R	–	–	N	–	R	–	–	–	N	N
Pb ²⁺	T	T	N	R	R	N	N	N	N	N	N	N	N
Bi ³⁺	–	–	–	R	–	N	N	–	N	–	N	N	N
Mn ²⁺	R	R	N	R	R	N	N	R	N	N	N	N	N
Fe ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	–	N	N
Fe ³⁺	R	R	–	R	–	N	–	R	–	N	–	N	N

R- substancja rozpuszczalna; T- substancja trudno rozpuszczalna; N- substancja nierozpuszczalna;
– oznacza, że dana substancja albo rozkłada się w wodzie, albo nie została otrzymana

Elektroujemność według Paulinga

1												18						
₁ H 2,1																		₂ He
₃ Li 1,0	₄ Be 1,5											₅ B 2,0	₆ C 2,5	₇ N 3,0	₈ O 3,5	₉ F 4,0	₁₀ Ne	
₁₁ Na 0,9	₁₂ Mg 1,2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	₁₃ Al 1,5	₁₄ Si 1,8	₁₅ P 2,1	₁₆ S 2,5	₁₇ Cl 3,0	₁₈ Ar	
₁₉ K 0,8	₂₀ Ca 1,0	₂₁ Sc 1,3	₂₂ Ti 1,5	₂₃ V 1,6	₂₄ Cr 1,6	₂₅ Mn 1,5	₂₆ Fe 1,8	₂₇ Co 1,8	₂₈ Ni 1,8	₂₉ Cu 1,9	₃₀ Zn 1,6	₃₁ Ga 1,6	₃₂ Ge 1,8	₃₃ As 2,0	₃₄ Se 2,4	₃₅ Br 2,8	₃₆ Kr	
₃₇ Rb 0,8	₃₈ Sr 1,0	₃₉ Y 1,2	₄₀ Zr 1,4	₄₁ Nb 1,6	₄₂ Mo 1,8	₄₃ Tc 1,9	₄₄ Ru 2,2	₄₅ Rh 2,2	₄₆ Pd 2,2	₄₇ Ag 1,9	₄₈ Cd 1,7	₄₉ In 1,7	₅₀ Sn 1,8	₅₁ Sb 1,9	₅₂ Te 2,1	₅₃ I 2,5	₅₄ Xe	
₅₅ Cs 0,7	₅₆ Ba 0,9	₅₇ La 1,1	₇₂ Hf 1,3	₇₃ Ta 1,5	₇₄ W 1,7	₇₅ Re 1,9	₇₆ Os 2,2	₇₇ Ir 2,2	₇₈ Pt 2,2	₇₉ Au 2,4	₈₀ Hg 1,9	₈₁ Tl 1,8	₈₂ Pb 1,8	₈₃ Bi 1,9	₈₄ Po 2,0	₈₅ At 2,2	₈₆ Rn	
₈₇ Fr 0,7	₈₈ Ra 0,9																	

Układ okresowy pierwiastków

1																	18																												
¹H Wodór 1,0079													²He Hel 4,0026																																
2											13	14	15	16	17																														
³Li Lit 6,941	⁴Be Beryl 9,01218											⁵B Bor 10,811	⁶C Wegiel 12,011	⁷N Azot 14,006	⁸O Tlen 15,999	⁹F Fluor 18,998	¹⁰Ne Neon 20,179																												
¹¹Na Sód 22,9897	¹²Mg Magnez 24,305	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	¹³Al Glin 26,982	¹⁴Si Krzem 28,085	¹⁵P Fosfor 30,974	¹⁶S Siarka 32,066	¹⁷Cl Chlor 35,45	¹⁸Ar Argon 39,948																												
¹⁹K Potas 39,0983	²⁰Ca Wapń 40,078	²¹Sc Skand 44,9559	²²Ti Tytan 47,88	²³V Wanad 50,941	²⁴Cr Chrom 51,996	²⁵Mn Mangan 54,938	²⁶Fe Żelazo 55,847	²⁷Co Kobalt 58,933	²⁸Ni Nikiel 58,69	²⁹Cu Miedź 63,546	³⁰Zn Cynk 65,39	³¹Ga Gal 69,723	³²Ge German 72,921	³³As Arsen 74,921	³⁴Se Selen 78,96	³⁵Br Brom 79,90	³⁶Kr Krypton 83,80																												
³⁷Rb Rubid 85,467	³⁸Sr Stront 87,62	³⁹Y Itr 89,905	⁴⁰Zr Cyrkon 91,224	⁴¹Nb Niob 92,906	⁴²Mo Molibden 95,94	⁴³Tc Technet 97,905	⁴⁴Ru Ruten 101,07	⁴⁵Rh Rod 102,905	⁴⁶Pd Pallad 106,42	⁴⁷Ag Srebro 107,868	⁴⁸Cd Kadm 112,411	⁴⁹In Ind 114,82	⁵⁰Sn Cyna 118,710	⁵¹Sb Antymon 121,75	⁵²Te Tellur 127,60	⁵³I Jod 126,904	⁵⁴Xe Ksenon 131,29																												
⁵⁵Cs Cez 132,905	⁵⁶Ba Bar 137,327	⁵⁷La Lantan 138,905	⁷²Hf Hafn 178,49	⁷³Ta Tantal 180,947	⁷⁴W Wolfram 183,85	⁷⁵Re Ren 186,207	⁷⁶Os Osm 190,2	⁷⁷Ir Iryd 192,22	⁷⁸Pt Platyna 195,08	⁷⁹Au Złoto 196,966	⁸⁰Hg Rtęć 200,59	⁸¹Tl Tal 204,383	⁸²Pb Ołów 207,2	⁸³Bi Bizmut 208,980	⁸⁴Po Polon 208,982	⁸⁵At Astat 209,987	⁸⁶Rn Radon 222,018																												
⁸⁷Fr Frans 223,02	⁸⁸Ra Rad 226,025	⁸⁹Ac Aktyn 227,028	¹⁰⁴Rf Ruterford 261,1	¹⁰⁵Db Dubn 262,1	¹⁰⁶Sg Siborg 263,1	¹⁰⁷Bh Borium 262,1	¹⁰⁸Hs Hassium 265,1	¹⁰⁹Mt Maitner 266,1																																					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td style="text-align: center;">⁵⁸Ce Cer 140,115</td> <td style="text-align: center;">⁵⁹Pr Prazeodym 140,907</td> <td style="text-align: center;">⁶⁰Nd Neodym 144,24</td> <td style="text-align: center;">⁶¹Pm Promet 144,913</td> <td style="text-align: center;">⁶²Sm Samar 150,36</td> <td style="text-align: center;">⁶³Eu Europ 151,965</td> <td style="text-align: center;">⁶⁴Gd Gadolin 157,25</td> <td style="text-align: center;">⁶⁵Tb Terb 158,925</td> <td style="text-align: center;">⁶⁶Dy Dysproz 162,50</td> <td style="text-align: center;">⁶⁷Ho Holm 164,930</td> <td style="text-align: center;">⁶⁸Er Erb 167,93</td> <td style="text-align: center;">⁶⁹Tm Tul 168,93</td> <td style="text-align: center;">⁷⁰Yb Iterb 173,04</td> <td style="text-align: center;">⁷¹Lu Lutet 174,967</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">⁹⁰Th Tor 232,038</td> <td style="text-align: center;">⁹¹Pa Protaktyn 231,036</td> <td style="text-align: center;">⁹²U Uran 238,028</td> <td style="text-align: center;">⁹³Np Neptun 237,048</td> <td style="text-align: center;">⁹⁴Pu Pluton 244,064</td> <td style="text-align: center;">⁹⁵Am Ameryk 243,061</td> <td style="text-align: center;">⁹⁶Cm Kiur 247,07</td> <td style="text-align: center;">⁹⁷Bk Berkel 247,07</td> <td style="text-align: center;">⁹⁸Cf Kaliforn 251,08</td> <td style="text-align: center;">⁹⁹Es Einstein 252,08</td> <td style="text-align: center;">¹⁰⁰Fm Ferm 257,095</td> <td style="text-align: center;">¹⁰¹Md Mendelew 258,099</td> <td style="text-align: center;">¹⁰²No Nobel 259,1</td> <td style="text-align: center;">¹⁰³Lr Lorens 260,1</td> </tr> </table>																		⁵⁸Ce Cer 140,115	⁵⁹Pr Prazeodym 140,907	⁶⁰Nd Neodym 144,24	⁶¹Pm Promet 144,913	⁶²Sm Samar 150,36	⁶³Eu Europ 151,965	⁶⁴Gd Gadolin 157,25	⁶⁵Tb Terb 158,925	⁶⁶Dy Dysproz 162,50	⁶⁷Ho Holm 164,930	⁶⁸Er Erb 167,93	⁶⁹Tm Tul 168,93	⁷⁰Yb Iterb 173,04	⁷¹Lu Lutet 174,967	⁹⁰Th Tor 232,038	⁹¹Pa Protaktyn 231,036	⁹²U Uran 238,028	⁹³Np Neptun 237,048	⁹⁴Pu Pluton 244,064	⁹⁵Am Ameryk 243,061	⁹⁶Cm Kiur 247,07	⁹⁷Bk Berkel 247,07	⁹⁸Cf Kaliforn 251,08	⁹⁹Es Einstein 252,08	¹⁰⁰Fm Ferm 257,095	¹⁰¹Md Mendelew 258,099	¹⁰²No Nobel 259,1	¹⁰³Lr Lorens 260,1
⁵⁸Ce Cer 140,115	⁵⁹Pr Prazeodym 140,907	⁶⁰Nd Neodym 144,24	⁶¹Pm Promet 144,913	⁶²Sm Samar 150,36	⁶³Eu Europ 151,965	⁶⁴Gd Gadolin 157,25	⁶⁵Tb Terb 158,925	⁶⁶Dy Dysproz 162,50	⁶⁷Ho Holm 164,930	⁶⁸Er Erb 167,93	⁶⁹Tm Tul 168,93	⁷⁰Yb Iterb 173,04	⁷¹Lu Lutet 174,967																																
⁹⁰Th Tor 232,038	⁹¹Pa Protaktyn 231,036	⁹²U Uran 238,028	⁹³Np Neptun 237,048	⁹⁴Pu Pluton 244,064	⁹⁵Am Ameryk 243,061	⁹⁶Cm Kiur 247,07	⁹⁷Bk Berkel 247,07	⁹⁸Cf Kaliforn 251,08	⁹⁹Es Einstein 252,08	¹⁰⁰Fm Ferm 257,095	¹⁰¹Md Mendelew 258,099	¹⁰²No Nobel 259,1	¹⁰³Lr Lorens 260,1																																

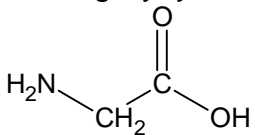
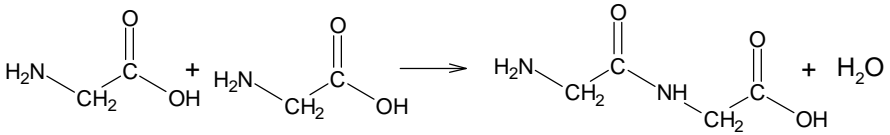
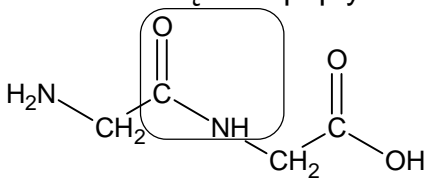
MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

1. Zdający otrzymuje punkty tylko za całkowicie prawidłową odpowiedź.
2. Gdy do jednego polecenia są dwie odpowiedzi (jedna prawidłowa, druga nieprawidłowa), to zdający nie otrzymuje punktów.
3. Jeżeli polecenie brzmi: *Napisz równanie reakcji ...*, to w odpowiedzi zdający powinien napisać równanie reakcji chemicznej, a nie jej schemat.
4. Brak jednostek w rozwiązaniach zadań rachunkowych obniża punktację o 1 punkt.
5. Całkowicie poprawne rozwiązania zadań rachunkowych, uwzględniające inny tok rozumowania niż w podanym opisie, należy ocenić pełną liczbą punktów.

Numer zadania	Przewidywany model odpowiedzi	Punktacja	
		za czynność	sumaryczna
1	Odpowiedź A	1	1
2	${}_{90}^{228}\text{Th} \rightarrow {}_{88}^{224}\text{Ra} + \alpha$	1	2
	Za poprawne podanie liczby masowej (224) i liczby atomowej (88)		
	Za poprawne podanie symbolu pierwiastka (Ra)	1	
3	Za poprawne obliczenie masy atomowej pierwiastka: $M_E = M_{\text{EOH}} - (M_O + M_H) = 56 \text{ u}$ (M oznacza masę atomowa lub cząsteczkową)	1	3
	Za poprawne podanie nazwy i symbolu pierwiastka: K – potas	1	
	Za poprawne określenie stanu skupienia tlenu: stały	1	
4	Za poprawną jedną odpowiedź: 0 pkt Za poprawne dwie odpowiedzi: 1 pkt. Za poprawne trzy odpowiedzi: 2 pkt. Za poprawne cztery (wszystkie) odpowiedzi: 3 pkt. Odpowiedzi: 1. – c 2. – a 3. – b 4. – a	3 x 1	3
5	Za poprawne określenie stanu skupienia wszystkich kwasów: Kwas octowy: ciecz Kwas stearynowy: ciało stałe Kwas oleinowy: ciecz	1	1
6	1. Za poprawne wyjaśnienie przyczyny różnicy stanu skupienia kwasu octowego i stearynowego: różnica w długości łańcucha węglowego	1	2

	2. Za poprawne wyjaśnienie przyczyny różnicy stanu skupienia kwasu stearynowego i oleinowego: obecność wiązania wielokrotnego (podwójnego) w łańcuchu węglowym kwasu oleinowego	1	
7	Odpowiedź C	1	1
8	Za poprawne obliczenie liczby moli N_2O_3 : $n_{N_2O_3} = \frac{V}{V_{mol}} = \frac{6,72dm^3}{22,4 \frac{dm^3}{mol}} = 0,3 \text{ mol}$	1	3
	Za poprawne obliczenie liczby moli azotu: $n_N = 2n_{N_2O_3} = 2 \cdot 0,3 \text{ mol} = 0,6 \text{ mol}$	1	
	Za poprawne obliczenie liczby atomów azotu: $N_N = n_N N_A = 0,6 \text{ mol} \cdot 6,02 \cdot 10^{23} \frac{\text{atomów}}{\text{mol}} \approx 3,612 \cdot 10^{23} \text{ atomów}$	1	
9	Odpowiedź B	1	1
10	Odpowiedź C	1	1
11	Poprawne obliczenie x: $x = 2$ (miedź zmienia stopień utlenienia z 0 na II)	1	3
	Poprawne obliczenie y: $y = 3$ (azot z jonu azotanowego(V) zmienia swój stopień utlenienia z V na II)	1	
	Poprawny zapis całkowitego równania reakcji: $3Cu + 8HNO_3 \rightarrow 3Cu(NO_3)_2 + 2NO + 4H_2O$	1	
12	Poprawne wskazanie utleniacza: NO_3^- (lub anion azotanowy(V) lub azot na +5 lub V stopniu utlenienia lub $\overset{+5}{N}$ lub $\overset{V}{N}$)	1	2
	Poprawne wskazanie reduktora: Cu (lub miedź lub $\overset{0}{Cu}$)	1	
13	Za poprawne obliczenie liczby moli substancji rozpuszczonej: $n = c_m \cdot V = 0,3 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} \cdot 0,2dm^3 = 0,06 \text{ mol}$	1	3
	Za poprawne obliczenie końcowej objętości roztworu: $V_k = V_p - 80cm^3 = 120cm^3 = 0,12dm^3$	1	
	Za poprawne obliczenie stężenia roztworu końcowego: $c_m = \frac{n}{V} = \frac{0,06mol}{0,12dm^3} = 0,5 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$	1	
14	Odpowiedź C	1	1
15	Za poprawne oszacowanie temperatury: ok. $15^\circ C$	1	1
16	Odpowiedź D	1	1
17	Poprawne opisanie I etapu: Otrzymanie zasady potasowej (wodorotlenku potasu) w reakcji potasu z wodą	1	3
	Poprawne opisanie II etapu: Otrzymanie krzemianu potasu w reakcji zasady potasowej (wodorotlenku potasu) z tlenkiem krzemu(IV)	1	

	Poprawne opisanie III etapu: Otrzymanie kwasu krzemowego w reakcji krzemianu potasu z kwasem solnym	1	
18	Za poprawne wskazanie próbówki, w której oranż metylowy zmienił zabarwienie z żółtego na czerwone: Probówka III	1	2
	Za poprawne wskazanie próbówki, w której fenoloftaleina zabarwiła się na malinowo: Probówka II	1	
19	Za poprawny opis obserwacji doświadczenia I: Wydziela się gaz (bezbardwy, bezwonny).	1	2
	Za poprawny opis obserwacji doświadczenia II: Wytrąca się osad (żółty). <i>Uwaga: W nawiasach podano poprawne ale niekonieczne elementy opisów obserwacji.</i>	1	
20	Za poprawny zapis równania reakcji zachodzącej w doświadczeniu I: $2\text{Na}^+ + \text{CO}_3^{2-} + 2\text{H}^+ + 2\text{Cl}^- \rightarrow \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O} + 2\text{Na}^+ + 2\text{Cl}^-$	1	2
	Za poprawny zapis równania reakcji zachodzącej w doświadczeniu II: $3\text{Ag}^+ + 3\text{NO}_3^- + 3\text{K}^+ + \text{PO}_4^{3-} \rightarrow \text{Ag}_3\text{PO}_4 + 3\text{K}^+ + 3\text{NO}_3^-$	1	
21	Za poprawny wybór lejka: lejek miedziany	1	2
	Za poprawne uzasadnienie: Miedź nie reaguje z kwasem solnym, a żelazo – reaguje.	1	
22	Za poprawne podanie szeregu homologicznego, do którego należy związek 1.: alkeny (lub węglowodory nienasycone)	1	3
	Za poprawne podanie szeregu homologicznego, do którego należy związek 2.: alkanony (lub ketony)	1	
	Za poprawne podanie szeregu homologicznego, do którego należy związek 3.: kwasy alkanowe (lub kwasy karboksylowe)	1	
23	Odpowiedź C	1	1
24	Za poprawne wskazanie zawartości obu próbówek: Probówka I: heksan Probówka II: benzen	1	3
	Za poprawny zapis równania reakcji, która zaszła w próbówce II: $\text{C}_6\text{H}_6 + \text{Br}_2 \xrightarrow{\text{FeBr}_3} \text{C}_6\text{H}_5\text{Br} + \text{HBr}$	1	
	Za poprawne określenie roli FeBr_3 : Jest katalizatorem.	1	
25	Za podanie poprawnego wzoru sumarycznego i nazwy związku A: C_2H_2 etyn (lub acetylen)	1	3
	Za podanie poprawnego wzoru sumarycznego i nazwy związku B: C_2H_4 eten (lub etylen) lub C_2H_6 etan	1	

	Za podanie poprawnego wzoru sumarycznego i nazwy związku C: C_2H_5Cl chloroetan lub: reakcja nie zachodzi (jeżeli zdający przyjął, że produktem reakcji 2. jest etan).	1	
26	Za poprawny zapis równania reakcji 1.: $CaC_2 + 2H_2O \rightarrow C_2H_2 + Ca(OH)_2$	1	3
	Za poprawny zapis równania reakcji 2.: $C_2H_2 + H_2 \rightarrow C_2H_4$ lub $C_2H_2 + 2H_2 \rightarrow C_2H_6$	1	
	Za poprawny zapis równania reakcji 3.: $C_2H_4 + HCl \rightarrow C_2H_5Cl$ lub: reakcja nie zachodzi (jeżeli zdający przyjął, że produktem reakcji 2. jest etan).	1	
27	Za poprawne wskazanie substancji wykrytej próbą I: Próba I wykryto glicerynę.	1	2
	Za poprawne wskazanie substancji wykrytej próbą II: Próba II wykryto propanal.	1	
28	Za poprawne podanie wzoru glicyny: 	1	3
	Za poprawny zapis równania reakcji: 	1	
	Za poprawne zaznaczenie wiązania peptydowego: 	1	
29	Za poprawne wskazanie wszystkich wymienionych freonów: CCl_2F_2 , CCl_3F	1	1
30	Za całkowicie poprawne zapisanie równania reakcji: $CH_4 + Cl_2 \rightarrow CH_3Cl + HCl$	1	1

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA II

1. Zdający otrzymuje punkty tylko za całkowicie prawidłową odpowiedź.
2. Gdy do jednego polecenia są dwie odpowiedzi (jedna prawidłowa, druga nieprawidłowa), to zdający nie otrzymuje punktów.
3. Jeżeli polecenie brzmi: *Napisz równanie reakcji ...*, to w odpowiedzi zdający powinien napisać równanie reakcji chemicznej, a nie jej schemat.
4. Brak jednostek w rozwiązaniach zadań rachunkowych obniża punktację o 1 punkt.
5. Całkowicie poprawne rozwiązania zadań rachunkowych, uwzględniające inny tok rozumowania niż w podanym opisie, należy ocenić pełną liczbą punktów.

Numer zadania	Przewidywany model odpowiedzi	Punktacja	
		za czynność	Sumaryczna
31	<p>I sposób: Za poprawną <u>metodę</u> obliczenia – 1 pkt. Za poprawne <u>wykonanie</u> obliczeń kolejnych mas izotopu, który uległ rozpadowi w kolejnych (trzech) okresach pięciu lat – 1 pkt.:</p> <p style="padding-left: 40px;">masa izotopu, która uległa rozpadowi w ciągu pierwszych pięciu lat: $40g \cdot \frac{1}{2} = 20g$ (1 pkt.)</p> <p style="padding-left: 40px;">masa izotopu, która uległa rozpadowi w ciągu kolejnych pięciu lat: $20g \cdot \frac{1}{2} = 10g$ (1 pkt.)</p> <p style="padding-left: 40px;">masa izotopu, która uległa rozpadowi w ciągu ostatnich pięciu lat: $10g \cdot \frac{1}{2} = 5g$ (1 pkt.)</p> <p>Za zsumowanie obliczonych trzech mas – 1 pkt.: $m = 20g + 10g + 5g = 35g$</p> <p>II sposób: Za poprawną <u>metodę</u> obliczenia masy, która pozostała (nie uległa rozpadowi) – 1 pkt.: obliczenie pozostałej masy:</p> $m = m_0 \left(\frac{1}{2} \right)^{\frac{t}{T_{1/2}}}, \text{ stąd } m = 40g \left(\frac{1}{2} \right)^3 = 5g$ <p>Za poprawny <u>wynik</u> liczbowy obliczenia masy, która pozostała – 1 pkt.: <p style="text-align: center;">5 gramów</p> Za poprawne obliczenie masy, która uległa rozpadowi – 1 pkt.: $\Delta m = m_0 - m = 40g - 5g = 35g$</p> <p><i>Lub za każdy inny poprawny sposób rozwiązania zdania – łącznie 3 pkt.</i></p>	3 × 1	3

32	Za poprawne wskazanie pierwiastka: Pierwiastek X	1	1
33	Za poprawne wskazanie obu pierwiastków po 1 pkt.: Pierwiastki X i Y	2 × 1	2
34	1) Za poprawny zapis wyrażenia na stałą równowagi – 1 pkt.: $K = \frac{[\text{NO}]^2}{[\text{N}_2] \cdot [\text{O}_2]}$ Za poprawne podstawienie danych i obliczenie wartości stałej równowagi – 1 pkt.: $K = \frac{[0,02]^2}{[0,64] \cdot [0,16]} = 3,9 \cdot 10^{-3}$	2 × 1	4
	2) Za poprawne obliczenie ubytku stężenia N ₂ – 1 pkt.: $\Delta[\text{N}_2] = \frac{1}{2}[\text{NO}] = \frac{1}{2} \cdot 0,02 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} = 0,01 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$ Za poprawne obliczenie początkowego stężenia N ₂ – 1 pkt.: $[\text{N}_2]_{\text{pocz.}} = 0,64 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} + 0,01 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} = 0,65 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$	2 × 1	
35	1) Za poprawne określenie wpływu wzrostu temperatury na równowagę reakcji: Równowaga reakcji przesuwa się w prawo.	1	2
	2) Za poprawne określenie wpływu wzrostu temperatury na wartość stałej równowagi reakcji: Stała równowagi reakcji zwiększa się.	1	
36	Za poprawne określenie rzędowości reakcji: 4	1	3
	Za poprawne ułożenie równania na szybkość reakcji po zmianie stężeń substratów: $v' = k \frac{[\text{A}]}{4} \cdot (2[\text{B}])^3 = 2k[\text{A}] \cdot [\text{B}]^3$	1	
	Za poprawne określenie zmiany szybkości reakcji: $\frac{v'}{v} = \frac{2k[\text{A}] \cdot [\text{B}]^3}{k[\text{A}] \cdot [\text{B}]^3} = 2 \Rightarrow \text{szybkość wzrośnie dwukrotnie}$	1	
37	Za podanie właściwego przykładu soli, np: KCl (KBr, KI) – może być podany wzór lub nazwa soli	1	3
	Za poprawny zapis równań obu reakcji elektrodowych – po 1 pkt., np.: Katoda (-): 2H ₂ O + 2e → 2OH ⁻ + H ₂ Anoda (+): 2Cl ⁻ → Cl ₂ + 2e <i>Uwaga: Jeżeli uczeń nie poda lub poda niepoprawne nazwy lub znaki potencjałów elektrod, również uzyskuje 2 punkty za równania reakcji elektrodowych.</i>	2 × 1	
38	Za poprawne wskazanie metalu: Cynk (Zn)	1	2

	Za poprawne uzasadnienie: Cynk ma potencjał niższy niż żelazo i to on będzie ulegał utlenieniu.	1	
39	Za poprawne obliczenie masy KOH w roztworze końcowym: $m_{\text{KOH}} = \frac{c_p m_r}{100\%} = \frac{20\% \cdot 200\text{g}}{100\%} = 40\text{g}$	1	4
	Za poprawne przeliczenie stężenia molowego roztworu na stężenie procentowe: $c_p = \frac{c_m M}{d} 100\% = \frac{10 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} 56 \frac{\text{g}}{\text{mol}}}{1,4 \cdot 10^3 \frac{\text{g}}{\text{dm}^3}} 100\% = 40\%$	1	
	Za poprawne obliczenie masy jednego z roztworów, np.: $m_{\text{KOH}} = m_{1\text{KOH}} + m_{2\text{KOH}} \text{ i } m_r = m_{r1} + m_{r2} \Rightarrow$ $m_{r1} = \frac{m_{\text{KOH}} 100\% - c_{p2} m_r}{c_{p1} - c_{p2}} = \frac{40\text{g} \cdot 100\% - 40\% \cdot 200\text{g}}{10\% - 40\%} = 133,3\text{g}$	1	
	Za poprawne obliczenie masy drugiego roztworu, np.: $m_{r2} = m_r - m_{r1} = 200\text{g} - 133,3\text{g} = 66,7\text{g}$ <i>Za każde inne poprawne rozwiązanie zadania uczeń otrzymuje 4 punkty.</i>	1	
40	Za każde poprawnie zapisane równanie reakcji lub stwierdzenie, że reakcja nie zachodzi – po 1 pkt.: 1) $\text{Na}_2\text{HPO}_4 + \text{NaOH} \rightarrow \text{Na}_3\text{PO}_4 + \text{H}_2\text{O}$ 2) $2\text{K} + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{KOH} + \text{H}_2$ 3) $\text{BaSO}_4 + \text{HCl} \rightarrow$ reakcja nie zachodzi	3×1	3
41	Za poprawne podanie każdego substratu – po 1 pkt.: A. Cl_2 B. mocna zasada, np. NaOH C. NaOH	3×1	3
42	Za poprawny wybór związku: ZnO	1	3
	Za poprawnie napisane każde równanie – po 1 pkt.: $\text{ZnO} + 2\text{HCl} \rightarrow \text{ZnCl}_2 + \text{H}_2\text{O}$ $\text{ZnO} + 2\text{KOH} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{K}_2[\text{Zn}(\text{OH})_4]$ lub $\text{ZnO} + 2\text{KOH} \rightarrow \text{K}_2\text{ZnO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ <i>Mocny kwas i mocna zasada mogą być inne, niż przykładowe w powyższych równaniach.</i>	2×1	
43	Za poprawny opis obserwacji każdego doświadczenia – po 1 pkt.: Doświadczenie I: <u>Wydziela się bezbarwny gaz o charakterystycznym zapachu.</u> Doświadczenie II: <u>Wytrąca się żółty osad.</u> <i>Podkreślono niezbędne elementy opisu obserwacji.</i>	2×1	2
44	Za poprawny jonowy zapis każdego równania (tylko w formie skróconej) – po 1 pkt.: Równanie I: $\text{NH}_4^+ + \text{OH}^- \rightarrow \text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O}$ Równanie II: $\text{Pb}^{2+} + 2\text{I}^- \rightarrow \text{PbI}_2$	2×1	2
45	Za poprawne określenie odczynu roztworu: zasadowy	1	3

	Za poprawnie napisane równanie hydrolizy: $\text{NO}_2^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HNO}_2 + \text{OH}^-$	1	
	Za poprawne określenie roli wody: Woda pełni rolę kwasu Brönsteda.	1	
46	Za poprawne obliczenie stopnia dysocjacji: $\alpha = \sqrt{\frac{K}{c_0}} = \sqrt{\frac{2 \cdot 10^{-4}}{0,5}} = 2 \cdot 10^{-2} (= 2\%)$	1	3
	Za poprawne obliczenie stężenia jonów H^+ : $\text{H}^+ = \alpha c_0 = 2 \cdot 10^{-2} \cdot 0,5 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} = 10^{-2} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$ (Można zastosować wzór uproszczony, bo $\alpha=2\%$)	1	
	Za poprawne obliczenie pH roztworu: $\text{pH} = -\log[\text{H}^+] = -\log[10^{-2}] = 2$	1	
47	Za poprawne określenie typu każdej reakcji – po 1 pkt.: 1) addycja (przyłączenie) 2) eliminacja 3) polimeryzacja	3×1	3
48	Za poprawne podanie wzorów reagentów – 1 pkt. Za poprawnie dobrane współczynniki w równaniu reakcji – 1 pkt.: 	2×1	3
	Za poprawne podanie nazwy węglowodoru: Metylobenzen (lub toluen)	1	
49	Za poprawny wzór estru: 	1	4
	Za poprawną nazwę estru: Mrówczan 2-propylu (lub mrówczan izopropylu lub metanian 2-propylu)	1	
	Za poprawne uzasadnienie wyboru kwasu i alkoholu – po 1 pkt.: 2-propanol – ten alkohol zawiera w cząsteczce 3 atomy C i jest drugorzędowy (utlenia się do ketonu). Kwas mrówkowy – tylko ten kwas daje pozytywny wynik próby Tollensa lub: jest kwasem zawierającym 1 atom C w cząsteczce.	2×1	

	<p>Za poprawny zapis wzorów drugiego substratu (woda) i produktów reakcji – 1 pkt. Za poprawne uzupełnienie współczynników w równaniu reakcji hydrolizy – 1 pkt.:</p> $\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{H}_3\text{C}-\text{CH}-\text{C}-\text{N}-\text{CH}_2-\text{C}-\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} + 2\text{H}_2\text{O} \\ \quad \quad \quad \\ \text{NH}_2 \quad \text{H} \quad \text{H} \quad \text{CH}_3 \end{array}$ $\longrightarrow 2\text{H}_3\text{C}-\underset{\text{NH}_2}{\text{CH}}-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{OH} + \text{H}_2\text{N}-\text{CH}_2-\overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}}-\text{OH}$	2 × 1																
50	<p>Za poprawnie wskazany związek optycznie czynny: Alanina (kwas 2-aminopropanowy lub kwas 2--aminopropionowy) lub podanie wzoru lub zakreślenie wzoru alaniny w produktach równania reakcji</p> $\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{H}_3\text{C}-\text{CH}-\text{C}-\text{OH} \\ \\ \text{NH}_2 \end{array}$	1	4															
	<p>Za poprawnie napisane wzory stereochemiczne obu enancjomerów:</p> $\begin{array}{c} \text{H} \\ \\ \text{H}_2\text{N} \cdots \text{C} \cdots \text{COOH} \\ \\ \text{H}_3\text{C} \end{array} \quad \text{i} \quad \begin{array}{c} \text{H} \\ \\ \text{HOOC} \cdots \text{C} \cdots \text{NH}_2 \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	1																
51	<p>Za podaną poprawnie jedną parę – 0 pkt. Za podane poprawnie dwie lub trzy pary – 1 pkt. Za podane poprawnie cztery pary – 2 pkt.:</p> <table border="1" data-bbox="336 1352 1098 1541"> <thead> <tr> <th></th> <th>Wzór związku</th> <th>Nazwa tworzywa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>$\text{H}_2\text{N}-(\text{CH}_2)_5-\text{COOH}$</td> <td>poliamid</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>HCHO</td> <td>poliformaldehyd</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>$\text{CF}_2=\text{CF}_2$</td> <td>teflon</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>$\text{CH}_2=\text{CHCl}$</td> <td>polichlorek winylu</td> </tr> </tbody> </table>		Wzór związku	Nazwa tworzywa	1.	$\text{H}_2\text{N}-(\text{CH}_2)_5-\text{COOH}$	poliamid	2.	HCHO	poliformaldehyd	3.	$\text{CF}_2=\text{CF}_2$	teflon	4.	$\text{CH}_2=\text{CHCl}$	polichlorek winylu	0 1 2	2
	Wzór związku	Nazwa tworzywa																
1.	$\text{H}_2\text{N}-(\text{CH}_2)_5-\text{COOH}$	poliamid																
2.	HCHO	poliformaldehyd																
3.	$\text{CF}_2=\text{CF}_2$	teflon																
4.	$\text{CH}_2=\text{CHCl}$	polichlorek winylu																
52	<p>Za poprawne wskazanie cechy cząsteczek etylenu: W cząsteczkach etylenu występują podwójne wiązania między atomami C.</p>	1	1															